

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zakaj so našim zatiralcem izobraženi stanovi slovenski najhujši trn vpeti?

Odgovor na to vprašanje je pač dan v
kratkih dveh stavkih, namreč: Ker se omikani
ljudje večidel vodje ali vsaj zelo veljavni na-
rodu in ker, kdor hoče polastiti čede se, bo
najprej planil po pastirju in varhu. Vendar
ima to vprašanje v sebi še druge razloge, iz
kterih se nam potrebno zdi nekoliko obširneje
spregovoriti o njem.

Kedarkoli se našim „ustavakom par ex-
cellence“ recte nemčurjem zgodi kaka blamaža
bodi si navzgor bodi si navzdol, vselej jo valé
na rame nevednega ljudstva in njegovih zape-
ljivcev, to je izobraženejših Slovencev, n koli
pa sebi in svojemu narodu nasprotnemu rav-
nanju. Pri takih prilikah svoje sovraštvo do
naroda lepšajo in izgovarjajo s tem, češ, „da
niso nasprotniki ljudstva, ampak le nasprot-
niki ljudi, ki ga vodijo po slabih potih“. Iz-
govor ta je jalov, to se mu že na prvi pogled
vidi; kajti ljubiti narod, a sovražiti njegove
odlične može — to ni mogoče, se nikakor
ne sklada, to bi bilo ravno tako, kakor da bi
človeka po glavi bil, pri tem pa trdil, da dru-
gemu truplu nič nečeš, ampak le glavo hočeš
ubiti. Ravno tako abotna bi bila nasprotna
trditev, ko bi namreč rekli, da sovražijo narod,
a čislajo njegove voditelje; narod in njegovi
voditelji so tako trdno zvezano truplo, da se
ne da drugo od drugega ločiti brez pogubne
škode.

Sovaštvo naših zatiralcev do voditeljev,
to je izobraženejših Slovencev izvira vsakako

iz sovraštva do naroda samega. Zgodovina
tega sovraštva ni nova, tudi ne lastna samo
našim, ampak zatiralcem vsakega naroda sploh.
Saj so zmagovalci vseh časov pridobivali in
podjarmovali si premagane narode najvspešneje
s tem, da so odličnejše može in njihove otroke
jemali k sebi, jih privajevali svojega jezika in
svojih šeg in tako odtujevali narodu, kteremu
so tako potujčene nazaj dajali, da so jim po-
tem bili najboljši pomočniki pri zatiranju suž-
njega naroda svojega. To se je godilo od Moj-
zesa do Turkov, to se godi še zdaj, posebno
umejo to Angleži v Aziji in po vseh svojih
naseibah pa tudi Nemci v Avstriji.

Kar toraj znajo drugi, zakaj bi ne znali
naši zatiralci? Saj so imeli zadosti prilike
učiti se in delati poskušnje. Prvi tak je bil
Karol Veliki, a od njega do Jožefa II. je temna
doba, iz ktere se ne vé veliko. Še le potem
se je pa začelo zatiranje narodnosti, kakor na
Turškem zatiranje vere. Počasi so namreč za-
čenjali odpirati vrata do kulture — se ve da
le nemške — sinovom potlačenega naroda, a
le iz tega namena, da bi pridobili si pri po-
nemčevanju naroda bolj pomočnikov, kakor
so možje narodu tuji. Iz take šole so vsi naši
renegati od Dežmena in najvišega uradnika
do starega „špispurgarja“ in zadnjega brčša,
od grejščaka do oskrbnika.

Zdaj se pa tak kultiviranju namenjeni na-
dopolni človek spridi in namestu da bi se iz-
neveril narodu, se izvrže v ravno nasprotno
stran in porabi po sovražniku mu dano du-
ševno orožje ne v zatiranje naroda svojega,
ampak obrne meč proti tistemu, ki mu ga je
v roke dal, in se vstopi v vrsto tistih, ktere

preganjati je bil namenjen! Ali ni to kača, ki
pogreta na prsih piči tistega, ki jo je pogrel
in oživil?

Dá, še več! Ker tak „izvrženec“ pozna
orožje sovražnika in je dobro izurjen v njem,
mu je še bolj nevaren, kakor sicer trden in
pogumen, a le nevreten mož iz naroda; razen
tega ve vse zvišaje in skrivnata sovražnika
in mu na teh nasproti pride ali paga še pre-
hiti tako, da se oni vjame v svojo lastno past.

Od tod toraj tisto zagrizeno sovraštvo do
izobraženejših narodnjakov; od tod ščuvanje
proti njim in tolikansko prizadevanje, da bi
jih pri narodu ob vso veljavo in zaupanje
spravili.

Očitajo jim med drugim sovraštvo do
nemškega jezika „našemu narodu tako potreb-
nega“ — kakor pravijo. Mi smo enkrat že
opomnili, zakaj je nemški jezik pri nas „po-
treben“, namreč večidel zato, da morejo tujci,
ki se k nam preselijo, shajati z nami brez
znanja našega jezika; koristen je pa, kakor
vsak drugi, le ne sme biti plevel, ki bi pre-
rastel in zadušil domači jezik. A naši nem-
čurji pravijo ljudstvu: „Veste, zakaj vas vaši
prvaki odvrčajo od nemščine? Zato, ker vas
hočejo obdržati v nevednosti, da bi vas lažje
za nos vodili. Le pogledjte jih! Vsak izmed
njih zna nemški tako dobro ali še boljše ka-
kor mi — zakaj? Zato, ker mu je ta jezik
potreben in koristen. Le vam ne privoščijo tega
mastnega grizljeja, ker so vam nevoščljivi.“

V tem je le nekaj resnice, namreč ta, da
izobraženejši Slovenci res večidel nemščino in
nemško slovstvo gotovo tako dobro znajo ali
še boljše, kakor nemčurški bahači. Ali ravno

Babica Rada.

(Slika iz bolgarskega življenja od S. Bobčeva.)

III.

Ali se oplašči Turek, ko pride Filip-Toto
iz Rumunije preko Donave s svojo malo četo.

Tačas bil je „vali“ (generalgubernator)
Bolgarske Midhat paša, koji se je takrat od-
rekel vsemu ljudskemu čutu in se premenil
v vraga. „Asmali, ksmeli, t. j. obešati in
klati: evo ti bolgarske svobode, evo pravice
in reforme za te svinje“, kriknil je večkrat,
in ves medjlis (svet) zatrepeče pred njim ka-
kor list.

Takrat štel je Midhat že blizo petdeset
let. Bil je debel človek črnih oči in visocega
gladkega lica. Polovica brk mu je vedno tre-
petalo, in na licu igral mu je britki smeh.

Midhat bil je umen, duhovit, ali revoluci-
jonaren človek. Nikakor nisem mogel zvediti,
na kak način si je znal pridobiti toliko šte-
vilo častilcev, Turkov, Grkov, da celo Bolgarov.

Ako je Midhat pri nas odprl „café chan-
tante“ in kazino z biljardi in s harfenistov-
kami, ni tega zaradi tega storil, da poboljša
nравnost naše mladine. Ako je dovolil priti k

nam iz Rumunije ženskam slabega obnašanja,
je storil baje to zato, da oslabi naše misleče
in sveže moči. Resnica je, da je napravil ne-
kak cestà in nekoliko ulic, in to malo je za-
dostilo, da mu je slava donela do Carigrada,
da celo po vsej Evropi; ali na kak način je
končal one bolj slavljena kakor koristna dela!
Nesrečni narod moral je celó v praznicah za-
puščati svoje poljane zaradi želje Midhata.
Na plačo za trud ni smel nihče misliti.

Drugi pravijo, da je Midhat Bolgare lju-
bil, in da je celó deloval za to, da vpelja pri
njih samoupravo, kateri je hotel stopiti sam na
čelo. Ali to je najstrašnejša neumnost (abot-
nost), kateri so mogli verovati sami naši urad-
niki — efendije in priliznjenci Midhata. Vse
delovanje Midhata imelo je isti smoter: iztre-
biti bolgarski narod. Prišedši v Bulgarijo, go-
voril je vedno: „bolgarske reforme so vislice
in nož!“

Takrat pa se ustraši, ko sliši o uspehih
naših junakov, kako so se pogumno borili na
Verbovki in nastlali zemljo s tisuč turškimi
trupli. Zato jame grozno divjati. V Ruščuku,
Trnovem in Šumli rasle so djali bi iz zemlje
vislice gobam po spomladnem dežji enako, in

tedaj začne naš „reformatör“ krvolok-paša, ka-
kor smo ga vsi imenovali, obešati Bolgare.
Povoda, vsled kterega so Bolgare obešali, ni
bilo težko najti: ta je poznal Filipa Tota; oni
se je sigurno dogovarjal na Rumunskem s
kometi *); brat drugega se nahaja pri ruskem
caru, zopet drugi sprejel je kdaj v svojo hišo
neznane, sumljive goste. Koliko nedolžnih, po-
polnoma nedolžnih ljudi so obesili; in koliko
so jih poslali v sužnost! Samo iz Svištove
poslal je Midhat do sto ljudi v Anatolijo (malo
Azijo). A pomislite, bili so to sami umni, na-
dopolni mladenči in učitelji. „V enem učitelju,
djali je Midhat, skrito je devet in devetdeset
kometov, in v enem duhovnu sedem in sedem-
deset. Obešajte jih, koljite!“

IV.

Bil je prekrasen pomladni dan. Solnce se
je odsevalo srebru enako na sivi Donavi. Vsa
narava dihala je življenje, vse trepeče pod ča-
rom pomladi. V našem mestu na glavnem

*) „Komet“ imenovali so Turki ude usta-
ških komitetov; sicer bil je „komet“ vsak ro-
doljub.

iz tega sledi puhlost vsega drugega, kar oni trdijo, najprvo to, da izobraženejši Slovenci so sovražniki nemškega jezika. Kako li se bo kdo naučil kake reči dobro, če jo sovraži, če se mu mrzi do nje! Iz tega pa ne sledi, da bi moral to, kar on zna, kar je njemu koristno, morda tudi kolikor toliko potrebno, vsilovati tudi drugim in to brez prevdarka, bo li tudi njim potrebno in koristno. In ravno izobraženejši Slovenec spozna po zdravej pameti in skušnjah, da nemški jezik na Slovenskem ni vsakemu potreben in da se za tem grmom skriva drug zajec: ponemčenje naroda, a ne narodu, marveč drugim v prid. Temu vstavljati se z vsimi močmi je pa vsakega domačina sveta dolžnost, tem bolj še izobraženejšega.

Pa še nekaj. Zakaj vsak izobraženejši Slovenec zdaj — in ta „zdaj“ bodi posebno poudarjen — še nemški zna, to je našim nemčurjem ravno tako dobro znano, kakor nam. Tako očitane je neumno in celó posmehljivo in spominja na suroveža, ki je popotnika prašal zakaj je šel čez vodo po isti brvi kakor on. „Zato, ker druge ni, tepec“, je odgovoril popotnik. Do zdaj Slovenec do izobraženosti nima druge brvi, ko nemške šole, naj nam država dá ali marveč le dovoli nižje in više narodne šole, potem se bo videlo, koliko izmed nas jih bo tako dobro znalo nemški — na kvar vsem drugim vednostim — kakor jih zdaj zna. Da takih šol nimamo, ni naša, ampak naših nasprotnikov krivda, toraj se nam ni treba rugati zavoljo tega, ker nemški znamo.

Je še drug vzrok sovraštvu naših nemčurjev in prusakov do izobraženejših Slovencev, kterega sami ne marajo povedati, ki pa je vendar vsakemu očiten. Ker so taki narodnjaki sposobni za službe in posla vsake vrste, do kterih so doslej po večem tujci ali potujčeni domačini pravico prisojevali si, je za te zdaj čedalje manj kruha med nami vzlasti v nedržavnih službah. Slovenec je negledé na svojo večo duševno nadarjenost za vsako javno in tudi privatno službo v svoji deželi vsakako sposobnejši od tujca, ki ne pozná dežele in naroda. Domačin, če se ni odtujil narodu svojemu, tudi res povsod bolje zavzema svoje mesto, ker pozna deželo in narod, njegov jezik, njegove navade, njegove zmožnosti; zato

je pa tu di ljudstvo povsod bolj zadovoljno ž njim, kakor s kakim tujcem, ki mu ostane vedno le tujec. Tega nasledek je pa, da tujci postajajo pri nas za javne službe čedalje bolj nepotrebni, akoravno jih sedanja sistema še vedno rada uvaža med nas delajoč jim prostor s tem, da naše može na tuje pošilja. Največ pomoči dobivajo pa naši nasprotniki od zunaj, njih krdelo se rekrutira iz nam neprijaznih tujcev in domačih renegatov; manj prostora pa ko bo za take med nami, manjše bo to krdelo; to čutijo prav dobro in od tod sovraštvo do izobraženejših Slovencev, ki jim pot zapirajo in prostor jemljó.

Po vsem tem je toraj tudi razvidno in naravno, da o spoštovanji nasprotnih misel naših sovražnikov pri nas nobenega govora ni. Spoštujeta se dva nasprotnika le, če hočeta priti oba do istega pravega cilja, a vsak po drugi poti. Kjer je pa cilj ravno nasproten, tam se tudi politično mnenje ne more spoštovati — posebno, če je tako očitno napačno in če se osebna ali strankarska dobičkarija skriva za politične nazore, kakor pri naših nasprotnikih.

Pa kaj bomo dalje besedovali! Saj so najjasnejše pritrdilo tem našim razlogom ravno izvršene volitve za državni zbor. Ali mislite, da narod ne ve razločiti, komu sme zaupati in komu ne? Ali morda mislite, da je svoj blagor dal nalašč v slabe roke?

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 4. avgusta.

V notranji politiki vlada zdaj tišina, pripravlja pa se preobrat. Piše se „Politiki“ iz Dunaja, da se Taaffe in Hohenwart pogovarjata zaradi prihodnjega skupnega stopanja. Ako se to obistini, potem smemo zadovoljni gledati v bodočnost, ker vemo, da Hohenwart na nas ne bo pozabil.

Med Čehi in Poljaki teko dogovori, da bi se dosegla popolna edinost o vprašanjih notranje politike, kar ne bo tako težko, ker so oboji narodni, federalisti in po večini konservativni.

Na Ogerskem že več tednov nemajo drugega na rešet, kot iste umazane stvari, ki

so prisilile zdaj grofa Zichy-a, da je svojo službo popustil. Vsak dan se kaj novega zvé, in svet vidi naenkrat veliko podkupljivost in korupcijo med Madjari, o kterih se je mislilo, da so nositelji najlepših državljanskih čednost.

Vnanje države.

Danes bi moral zadnji ruski vojak iz Bolgarije iti po berlinski pogodbi. Ker se pa še nekaj Rusov tam nahaja, daje to nemškimi in angležkim časnikom vnovič povod, da svojo jezo nad Rusi stresajo.

Srbsko-turška nova meja je zdaj vsa zmerjena na zadovoljnost srbske vlade. Oficirjem, ki so sodelovali pri merjenji in risanju, hoče podeliti knez Milan Takovski križec.

Angleži so pri svoji armadi sklenili pridržati telesno kazen, da bodo divje in nepokorne ljudi za kazen pretepavali. Opravičujo jo to tako: surovi ljudje se ne zmenijo, če so prav zaprti, in posebno taki, ki druge napadajo in se jim tudi drug človek ne smili, dajo se le s palico ukrotiti. Angleži pravijo, da bodo tudi drugi narodi kmalo spoznali, da prevelika milost za hudodelnike ni dobra, posebno ne za divje, brutalne ljudi, ki so bolj živini ko človeku podobni.

V Nemčiji se bliža sprava med državo in med cerkvijo. Pravijo, da pridejo pregnani škofje v kratkem nazaj na svoje sedeže. Med nemškimi liberalci je velika zmešnjava, stranka je vsa zbegana in nema pravega voditelja, da bi jo zopet v red spravil. Bizmark za te ljudi ne mara več, brez Bizmarka pa tako niso nič, ker le vladna pomoč jih je močne delala. Nesreča razpad te stranke ravno ni, saj njih gospodarstvo in vladanje je bilo prav tako, kakor naše pod Giskro in Auerspergom, nasilje, centralizacija, preganjanje duhovščine, fraze, dolgovi, davki.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 4. avg. (Ogled po Slovenskem.) Na Goriškem se tedaj zrak čisti, kdo bi tega ne bil vesel! Narodnjaki goriški, od nekdanj v odločnosti za domovino izgled drugim, sprevideli so, kako veliko škodo zna prouzročiti nesloga in osebna vojska, in če smemo verovati novjšim poročilom, hočejo se

trgu postavili so vislice, koje so čakale žrtve. Edina misel kroži vsem v glavi — vislice.

Meščani shajali so se povešenih očij, ne upajoč pogledati si v oči, podati si roko in reči: „dobro jutro!“ Vsak se je ogibal istega rodu. Lahko se je zgodilo, da je sosed, prijatelj ali rojak znanec kakega „komete“, — a ondi hajd na vešala. Strah te je bilo pregovoriti besede o taci dogodkih, ki so se godili pred očmi vseh. Ogleduhi rastli so kakor in zemlje. Večina teh ogleduhov bili so judi in Grki, a bilo je tudi nekaj Madjarov, Poljakov, Armencev in Srbov. Čemu tajiti? Bilo je tudi nekaj Bulgarov, naj se še tako težko izreče. „Nema roda brez izroda,“ (ni rodu brez zmečkov).

Ta dan vstanem za rana. Pričakovali smo, da bodo obešali: bil je petek, in tedaj je pri Turkih tako, kakor pri nas o veliki noči. S čem se more lepše slaviti dan, kakor z obešanjem dveh ali treh Bolgarov? Podvizam se. Zvem, da bodo v resnici dva Bolgara kaznovali. Ali koga — tega nisem zvedel.

Opoludne jame se trg, na katerem je stala nova pašina palača, polniti od množice različnega ljudstva. Bilo je tu tudi velikih zelenih calma (soft) in rudečih novomodnih fesov in

raznobarvnih feredjic (tančic Turkin), in francoskih klobukov in palarij (širokih klobukov in madjarskih atil. Najmanj bilo je Bolgarov: nekterim bilo je težko gledati tak prizor; drugi so se bali: „vjeli bodo še tebe, pa hajdi na vislice!“

Ko pridem, bilo je že vse pripravljeno na trgu, čakali so samo komet in Midhata. Na enkrat se začuje glas: „Evo jih! glejte komete!“ Dva Bolgare, kterima so zvezali roke, pripeljejo pod vešala.

— Ali so to „komete“? vpraša ne daleč od mene stoječa mlada Turkinja svojega tovarša Turčina Kadrijo. Očividno je Turkinja menila, da so „komete“ nekake strašne zveri v človeški podobi.

— Jih je več vrst, odgovori spremjevalec. — Imamo „gozdne komete“, dalje „mestne“ a tudi „rumunske“....

— Vsi so nevarni delveti osmanski (turški državni), moje očesca*) ali nevarnejših od moskovskih doslej nisem poznal.

— Ala nevernikov, prokletih psov, zamrmra Turkinja. — Tako je treba; naj iz-

*) Moje očesca — pravijo Turki vsacemu, kterega ljubijo ali s komur se družijo. Prev.

dihnejo drugim psom in svinjam v zgled. Ali povejte mi, moj efendi, so li vjeli tega vraga, vojvodo Filipa Tota, kteri je, kakor pravijo, vodja vseh kometov na Balkanu?

— Tota vjeli! To je, moje očesca, nemogoče. Toto je čarobnik, kteremu vrag in Bog pomaga, reče Kadri, smeja se.

— A ta dva kometa... kje so jih vjeli?

— V Ruščuku.

— A kaj ti misliš, moja draga? Kometi so, kakor sem že djal, raznovrstni. Vsi učitelji, vsi duhovni, vsi izobraženi Bolgari so — komete. Poišči jih malo — povsod jih najdeš. Slišal sem iz ust paše samega, da glava vseh kometov živi v Štambulu (Carigradu) samem.

— Kaj vse govoriš, moj efendij. Ali je mogoče to verjeti? Ali je resnica?

— Kako da ne. Njihov glavar je bolgarski patriarh, imenujejo ga eksarha.

— Allah! Allah! ali so časi čudni!

Zdajci prileti žandar: „Paša gre! Paša gre!“

Midhat peljal se je v odprtem faetonu (vozu), pred kterem so bili vpreženi trije črni arabci. Zraven njega sedel je njegov prvi mifetiš (načelnik tajne policije) Midhat-efendi Ahmed, kteri je pozneje v Carigradu izdajal liberalni časnik „Bedr“, potem dnevnik „Tar-

zanaprej držati edino le principa, brez ozira na osebe. S tržaškimi rodoljubi hočejo postopati solidarno, in skupni prevdarek bo gotovo obrodil ta sad, da se bo narodna edinost dosegla v celem Primorju. Ako se to doseže, potem se bo toliko lažje raztegnilo delovanje na tužno Istro, ki pa ne bo več tužna, kedar se enkrat narodna zavednost izbudi.

Iz Koroške imamo sploh premalo poročil, vendar to, kar zvezo, ni ravno tako slabo: v velikovskem okraju je narodna stranka z veliko večino zmagala, in Einspieler je propadel zato, ker volijo Slovenci tudi nemški feldkirchenci. Pomanjkuje tam agitacije, to je znano, vendar zgubljen okraj še ni, in upati smemo, da se bo dal za nas pridobiti, se ve da, po hudih bojih, kakor v mariborske okolici.

Na Kranjskem in Štajarskem počivajo Slovenci na dosedanjih lavorikah, vendar bo tudi tukaj treba delo nadaljevati. Na Kranjskem upamo, da bomo nemčursko luliko kmalo popolnem izpulili; na Štajarskem bo nekaj težje, posebno v mestih. Naše naskoke moramo zdaj pač ponavljati na celjsko nemčursko trdnjavo, kedar nam ta v roke pade, potem imamo tudi v južno-štajarskih mestih trdna tla, in po Sloveniji zamoremo iztrebiti luliko not do Drave.

Na Dolenjskem, kjer smo včasih trdo stanje imeli, zdaj vse lepo kaže in napreduje. Pred vsem bo treba delati na to, da se novomeška nemška gimnazija v slovensko spremeni, kajti tam je najmenj „nemških“ učencev, skoraj nič jih ni, in najlažje bi se uvedel tam slovenski učni jezik, ker so tudi profesorji po večini Slovenci. V tem oziru prosimo naše poslance, da se potegnejo za narodni jezik. Tudi dolenjska železnica naj bi se vendar enkrat v pretres vzela.

Iz Vrhnike, 1. avg. Ni še preteklo leto, kar je bil silen požar v srednjem delu vrhniškega trga okrog 40 hiš vpepelil in že zopet nas je enaka nesreča zadela. V sredo, t. j. 23. julija popoldne o pol štirih naznanil nam je žalosten glas zvonov, da gori. In res gorel je ravno pod farovžem nek kozolec, ki je bil z žitom in senom napolnjen. Ljudje vednega ognja vsi preplašeni so popustili delo na polju in pri opečnicah in pridrli naglo skupaj,

da bi ogenj vstavili, in ker je bil zrak miren brez vsake sapice, se je res posrečilo ogenj hitro omejiti. Nevarnost pa je bila vendar velika, ker je blizu nekaj z žitom in senom napolnjenih kozolcev in pa več s slamo pokritih hiš. Pa ta požar je bil tako rekoč le napovedovalec velike hujše nesreče. V nedeljo 27. julija o pol šestih zvečer se zopet razlegajo glasovi: „gori! ogenj!“ in kmalo nam tudi zvonovi potrdijo to žalostno novico. Gorela je hiša Ant. Steržinarja tik cerkve sv. Lenarda v prvem delu vrhniškega trga. Ker so bile pa hiše po klancu proti cerkvi sv. Trojice večidel s slamo krite, nekatere še celo lesene, se je ogenj s silno hitrostjo razširjal in v malo trenutkih je stalo več hiš in družih poslopij v plamenu. Že so gorele hiše ob starovrhniški cesti, že se ogenj prijema sodniškega poslopja zlasti jetnišnic in vedno več nevarnost je protila sosednim hišam posebno ker se je bil vzdignil silen vihar, in domačim ljudem, akoravno so se hvalevredno obnašali, vendar ni bilo mogoče z domačima brizgalnicama se povsod vstavljati grozovitemu elementu. V tej veliki sili pa nam prihiti na pomoč prostovoljna požarna straža iz spodnjega Logatca, ki je s neutrudljivostjo in požrtvovalnostjo veliko pripomogla, da se ogenj ni dalje širil, pa tudi nebo se nas je usmili in nam o pravem času poslalo v obilnosti močnega dežja, ki jo bližnje in daljne strehe namočil, da se visoko v zraku krog leteča ognjena slama in iskre niso prijele. Vendar pa podružne cerkve sv. Lenarda ni bilo mogoče rešiti, zgorela je streha na zvoniku in cerkvi, zvonova sta bila oba poškodovana, eden je počil, drugi pa se nekoliko raztopil, v notranjo cerkev pa ogenj ni prišel.

Pogorelo je zraven cerkve sv. Lenarda še 28 hiš in nekaj drugih gospodarskih poslopij. Ljudje so bili večidel zavarovani, vendar pa je revščina velika, ker je ravno ta del Vrhnike izmed vseh najrevnejši in ljudje zaradi hitro se razširjajočega ognja niso mogli nič ko življenje rešiti. V veliko srečo se sme šteti, da je ogenj nastal podnevi, ker ko bi bilo se to ponoči zgodilo, gotovo bi bilo več živine, znabiti tudi kako človeško življenje ognju v žrtev padlo, ker pri taki gnječi hiš bi bilo

je mogel še izustiti, bile so namenjene materi: „Odpusti mi tudi ti mati!“

— Z Bogom, Kamen, z Bogom, moj dragi sin! odgovori plakajoča mati. — Ti umiraš — nedolžni mučenik, ali potolaži se, tvoja brata te bodeta maščevala! Pobegnili sta v Valaško (Valahijo). — A ti krvolok — zakriči Rada, obrnivša se k Midhatu — bodi proklet in ne najdi nikjer pokoja! Daj Bog, da vidim tudi tebe na vislicah!

Zaptije zgrabijo Rado, ji zamašé usta z ruto, in jo odpeljejo s saboj.

Drugi obsojeni Bolgar bil je še skoraj deček, komaj 17let star, ali še ne. Rojen bil je v Svištovi in imenovali so ga Ivana. Zadnje besede njegove so bile: „Bratje, ne zaupajte ne času, ne Evropi, marveč samim sebi... Mamica, oj mamica!“ in mladenec je preminol.

Stara Turkinja s turkanom reži se rekoč: „Evo, gjavrski sin; evo svinja, majka in mamica!“ govorili so drugi. — Glej ga, še po mleku smrdi, in že je kometa, posmehovali so se drugi.

— „Allah, Allah! usmili se nas in reši nas!“ šepetali so starci, sivi pravoverni sinovi islama. (Dalje prih.)

težko hitro se razširjajočemu ognju uiti. Kako je ogenj nastal, se ne ve, nekteri pravijo, da po nerodnosti žensk v kuhinji, drugi pa zopet drugače trdijo.

Ni še popolnoma 5 let preteklo in že je šestkrat na Vrhniki gorelo in ti požari pokončali so okrog 120 hiš in veliko drugih gospodarskih poslopij. Res z grozovitimi nesrečami Bog Vrhniko obiskuje!

Iz Iga, 2. avgusta. Pri veliki nesreči, ki nas je zadela, imeli smo tolažbo, da je vendar še mnogo usmiljenih ljudi na svetu, kar se je pokazalo ta dan. Prišlo je mnogo Ljubljančanov gasit, za kar smo jim prav hvaležni, Vrlo se je obnašal ta dan tudi naš krčmar g. Kocmur, ki je brezplačno med gasilce delil kruh in pijačo in se je prav velikodušnega skazal.

Upamo, da bomo našli v mili domovini več usmiljenih in velikodušnih ljudi, ki nam bodo pomagali. Reva je velika. Ljudje so bili le za male svote zavarovani, in škoda je toliko več, ker je pogorela tudi mrva in druge reči, za ktere pri zavarovalnicah ni bilo pogodbe.

Nadejamo se, da posebno naši sosede Ljubljančani ne bodo na nas pozabili.

Iz Sarajeva, konec julija. (Konec.)

Kar se tiče novega ustanka v Bosni, ktereга prorokujejo švabske novine, ga gotovo ne bo, vlada vidi in zve vse, ne sama, ampak po turških in krščanskih ovaduhih. Za denar se tukaj, kakor povsod, kupi vse. Pa ko bi tudi tu pa tam kaj buknilo, to bi bilo zadušeno v eni uri. Kvar za lepo deželo, ki je tako malo obljudena, še tri milijone duš pridnih rok bi bilo potreba, da obdelajo pusto ležečo zemljo. Tu ne govorim o rudokopih, o vekanskih šumah, o kislicah, katerih stvari je Bosna polna. Mnogo sveta sem videl, res lepe ceste in mesta in v njih krasna poslopja, kaj tacega se tukaj ne vidi, ali dežele tako bogato obdarjene še nisem videl. Kar pomanjkuje, je pošten kapital in poštene podvzetniki. Do sedaj pa ni videti tega, čifut in čifut — to je povsod, kar vidiš, in ta le več preži na vojaška podvzeta. Tu bi potrebno bilo, da pridejo možje s polno mošnjo, si nakupijo orostora, ki bi ga dobili od odhajajočih staroturkov ne predrago, pripekljali lepe živine, ktera ima paše povsod dosti, potem pa, kakor v Ameriki celine orali, — to bi se obneslo. Tukaj ima revše, od bega odvisni kmet po dve-, tristo ovac, po 20—30 govedi, se ve majhno revno, saj si mora vsi zimo po snegu sama živeža iskati. Vse je zanemarjeno. Kmet pa pravi: „Čemu bom za Turka delal?“ Potoval sem čez velikanske gore, po gostih šumah, videl sem smreke, jelke, borovce, bukovje do meter debele, pa kaj, polovica šume ležala je na tleh in trohnela, posekana po pastirjih, da se ovce pozimi pasejo po mehkih vršičkih vej. Sekal je do sedaj, kdor, kjer, in kolikor je hotel, zato pa zemlja že, posebno okoli večih mest tudi rebra kaže, kakor na Krasu, posebno okoli Sarajeva. Ljudje niso revni aji tudi živeti ne znajo. Bogati beg, ki ima več cekinov kakor marsikaki madjarski magnat desetec, je ječmenov kruh pa kozji sir, ravno tako kakor najzadnji kmet, le si ga še z medom osladi. Neveden je pa tudi kakor najzadnji kmet, ne zna pisati ne brati. Vse, kar se je po njegovih dosedajnih šolah naučil, je bil koran, ktereга potem v svoji džamiji (cerkev turška) blebete, kakor blebete žid svoje židovske molitve, ne razumi pa nič od tega, kar govori. Če zna malo turško pisati in brati, je že velik gospod in se že imenuje „efendi“, to je učenjak. Jaz imam sam za slugo takega

žik“ in sicer spisal mnogo povesti. V vseh svojih delih preslavljal je ljubezen za svobodo in Midhatove ideje.

Paša bil je v črnej sukni, belih hlačah, in na glavi imel je majhen, svetlo-rudeč fes „asizire.“ Obrvi bile so mu strašno nagubane in brke so se mu bolj tresle, nego navadno. Stopi iz voza in gre k vislicam. Zaptije razpehajo ljudstvo, da naredi paši prostor. Stopivši k vešalom, izvleče Midhat iz žepa dve veliki listini — bile ste smrtne sodbe obsojenima kometama. Obsodbe poda rabeljnu, kateri pritrdi oba lista obsojenima na prsi. Na njih naznanjen je bil uzrok smrtne sodbe: sodelovali so z dopisovanjem o načrtih in naklepih komet.

Sedaj še le sem mogel natanko razložiti obsojence. Jeza stresla me je po vsem životu. Oba bila sta moja znanca, in eden od nju, Kamen, stareji sin Rade. Ali poslušaj, kaj govori!

— Bratje, umiramo samo zaradi tega, ker smo ljubili svojo domovino, in naši znanci hoteli so jej z dejanjem pomagati. Krivi nismo ničesa. A tem bolje. Naša kri bode drago stala azijsko zverjad. Ne bodo obesili vse bolgarske mladine.

Že prime rabelj Kamena za grlo, in mu natakne na vrat zanjko in zadnje besede, ktere

„efendiia“, pa je bil menda prepošten ali pa preneumen, da si ni poprej toliko nakradel kakor drugi „efendiji“, ki so večjidel vsi bogati.

Posestvo je vse v rokah begov in agov in krščani imajo od njih zemljišča v najem. Plačujejo različno, v nekterih krajih polovico v nekterih tretjino, drugod tudi četrtino in petino. Da bi bili bolj pridni, bi vse eno dosti pridelovali, ker zemlja ne zahteva tukaj toliko truda kakor pri nas, rodi skoraj sama. Da bi naši kmetje sem prišli, se ve da najpoprej na ogled, gotovo bi marsikteri sem se preselil in od Turka zemljišča v najem vzel. Turek mu da hišo in polje, potem pa delita, kadar si pridela. Poprej je Turek jemal vse bolje in še več kakor mu je po pravici šlo, sedaj pa ni tako, sedaj tudi kmeta ne more kar iz zemlje segnati, dokler pogodba ne mine. Naših pridnih kmetov marsikteri bi tu obogatil pri vsem tem, posebno z živinorejo.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. avgusta.

(Občni zbor cecilijnega društva) bo prihodnji četrtek. Dnevni red: 1. Ob osmih zjutraj slovesna sv. maša v stolnici missa „Cunibert“ za 4 glase z orgljanjem, P. Rampis, Graduale „Justus ut palma florebit“ za 4 glase, zložil Veseljak. Offertorium „veritas mea“ za 5 glasov, zložil dr. Witt. Introitus „es justus“ in „communio“, „beatus servus“ Koralno z orgljami po Hanušu. 2. Ob desetih društveno zborovanje v škofiji, ki bo obsegalo: a) nagovor predsednikov, b) poročilo tajnikovo, c) poročilo voditelja glasbe, d) poročilo blagajnika, e) razne nasvete in govore. 3. Ob štiri popoldne obiskanje sv. rešnjega Telesa med petjem v stolnici. Pelo se bo: Božična „Oj dete nam je rojeno“, staroslovenska, 2. Freith. „Detetu Jezusu“ za sopran in alt, 3. Dr. Benz „hodie nobis coelorum rex“, 4. P. Angelik Hribar „o grešnik“, postna, 5. P. H. Sattner „Križev pot“, 6. Förster velikonočna, 7. Basciolini „panis angelicus“, 8. Dr. Witt „ave Maria“, 9. C. Ett. „laudate Dominum“ za osem glasov, 10. Förster „Te Deum laudamus“. 4. Ob petih teoretično-praktičen poduk o koralnem petju v Alojznici. Zvečer skupna zabava. K zborovanju so vabljeni udje, k drugim slovesnostim pa vsi prijatelji glasbe.

Odbor.

(Porotno sodišče) je imelo včeraj soditi znana dva ponarejalca denarjev, 21letnega Jeršana in 19letnega Kolenca. Denar delal je prav za prav le Jeršan, Kolenc mu je le pomagal, pa sam tega ne bi znal. Nasprotno je pa Jeršan premeten in prebrisan človek, imel je vso pripravo za denar delati, mizarju in ključarju je sam pokazal, kako morata mašino narediti, v Hanover je pisal po zeleno barvo, vodeni tisk je umetno ponaredil z oljem, zeleno malarijo je na desetak kar s prosto roko naredil. Narodna banka se je izrazila, da je ta način, denar delati, čisto nov, da je tedaj Jeršanova iznajdba. Denar je bil tako dobro narejen, da ga vsak ne pozna, vendar je bil papir pretrd, nista imela pravega papirja. Pri obravnavi je moral Jeršan razkazati svojo prešo, svoje kamnite plošče, itd. Zatoženca sta vse obstala, zato je bila obravnavana kmalo končana. Jeršan je dobil šest, Kolenc pa pet let ječe. Morda bi bila menj dobila, pa potlačilo ju je menda to, da sta se v preiskovalnem zaporu slabo obnašala, kar jima je vzelo tudi simpatije poslušajočega občinstva.

(Malana okna.) Mestna župnijska cerkev

sv. Jakopa je dobobila letos ob praznovanju svojega patrona prelep kinč, kakoršnega sicer v Ljubljani nimamo prilike videti. Vis. č. g. mestni župnik Gustav Köstl, ves vnet za lepoto hiše Božje, je omislil v prezbiteriji mesto prejšnjih prezirnih oken iz navadnega stekla nova malina, ki nekako skrivnostno natorno svetlobo spremené in povzdignejo, kar je zelo primerno na kraju, kjer se vrše najvišja svetotajstva. Izdelala jih je slavnoznana steklenobaravnica J. Neuheuser v Innsbriku na Tirolskem, ki je menda edina te vrste na Avstrijskem, in ktera se je posebno odlikovala s prekrasnimi okni za votivno cerkev na Dunaju.

Gledalo se je na to, da so se izbrali bolj svitli formulari s črtami in cveticami, le bordure so bolj žive. Tako se razloček med svetlobo v prezbiteriji in ladji, kjer so navadna okna, dosti ne pozna. Da se je vse srečno izvršilo, ima posebno zaslugo še g. Anton Župančič, ondani kapelan, ki je s svojo izvedenostjo v cerkveni umetnosti svetoval potrebno in razumno vodil sodelavce pri postavljanju tako visocih oken. Gledé trpežnosti še za pozne rodove stroški — da si visoki, niso preveliki. Prijatelji cerkvene umetnosti naj si jih ne zamudé ogledati. Opozorujemo na to vdeleževalce cecilijanskega zborovanja.

(Muzikalna veselica v čitalnici ljubljanski) v nedeljo zvečer je bila prav živahna in primerna dobro obiskovana po odločilnejšem občinstvu. Čitalnični moški zbor se je vseskozi odlikoval z že znano izurjenostjo in krepkimi glasovi, v samospevih pa gosp. Meden in Puhar. Skoro vsem točkam je bil živahen plosk in morale so se ponavljati. Med novostmi ste posebno pripoznanje pridobili si dve: Zajčeva „Lovačka“ in Eisenhutova „Bura“ — težka, a mogočna zbora, pa tudi Heidrihov čveterospev „O tihi noči.“ Prav primerno je bilo tudi, da smo od naših vrlih pevcev slišali tudi enkrat eno staro domačo — „Bleško jezero.“ Prav je, da se zmiraj kaj novega uče, a pri tem se vendar stare priljubljene domačinke ne smejo popolnoma odriniti iz pevskih odrov v ožje veselice ali celo le v krčme. Godba, ki je izpolnovala premolke v petji, bi bila lahko bolja in ni ravno čast za Ljubljano, da ima skoro vsako mesto in celo količkaj večji kraj boljšo godbo, kakor Ljubljana, ker je živela dozdej vedno le ob godbah. — Zabava je bila prav živahna skoro do polnoči, vrt lepo okinčan z narodnimi barvami in razsvitljen z lampijoni, s strehe pa so ves dan vihrale tri zastave: cesarska in dve slovenski. K dobri volji je pripomogla izdatno tudi gostilničarjeva dobra klet in kuhinja, pa tudi nagla postrežba.

(O požari z Iga) zvemo, da se je vnelo okoli osmih zjutraj v hiši mesarja Valentina Jesiha, ko ravno nikogar ni bilo doma, toraj hiša zaprta. Ogenj se je brž razširil na vse strani, čez pol ure je bilo vse v plamenu. Pogorelo je neki 35 hiš, vsega skup 65 poslopij do farovža, kateremu je patudi zgorela skedenj in vsa mrva. Proti deseti uri zjutraj je prišla požarna straža z Ljubljane, ki je tako vro in nevtrudljivo delala, da je vstavila ogenj in tudi zabranila, da se hišna poslopja niso vdrla in imajo ljudje še vsaj kje bivati. Škoda je vsakako velika, pa bi bila še večja, da ni bilo brez vetra in pa ponoči, tako so ljudje veliko rešili, posebno pa živino. Med pogorelci jih zopet več ni zavarovanih, nekteri pa zavarovalnine niso bili plačali; nesreča je toraj vsakako huda.

(Zopet ogenj!) Komaj je bilo na Igu požaršeno, že je v nedeljo ob eni popoldan videl

se požar zopet v okolici ljubljanski. Gorelo je v Kozarjih za Vičem, ljubljanska požarna straža se je zbirala, pa ni odrinila na pogorišče, ker jej neki okrajno glavarstvo ne dovoljuje plačanih konj. Prišla pa je tje požarna striža z Viča, ki je ogenj kmalu pogasila tako, da je pogorelo le kakih šest poslopij, a nobeno hišno. Zažgali so menda otroci.

Razne reči.

— Družba ameriških bogatinov je nekemu moskovskemu komitetu predlagala, da se v Sevastopolju napravi fabrika, da se delajo ruske ladje in sicer popolnoma nova konstrukcija tako zvanih „kreuzerjev“. Tudi bode samo ruske delalce rabila in itak samo ruski material.

— Iz Črnomlja se nam piše: Poročam vam o grozni nesreči, ki se je 30. julija pripetila in vse mesto z žalostjo in strahom navdala. Okoli 10. ure popoldne pripelje se po strmem klancu proti mestu kočija. V njej sedé g. Kuralt, grajščak iz Semiča, gospa Šilarjeva, nadučitelja žena iz Semiča in njeni 4 leta stari fantek Rudolf, spredej hlapec in še peti človek Malnarič iz Krupe. Že se pripelje k prvim hišam predmestja Skandje. Konja se naenkrat splašita, v stran skočita in kočijo prevrtneta. Splašila sta se vsled ovčjih kož, katerih se tu navadno kaj suši, ker tukaj stanuje nekaj krznarjev. Prva pade iz voza gospa Šilarjeva in trešči z glavo ob zid, da koj v nezavednosti obleži. Drugi pade g. Kuralt, ki pa k sreči z roko v zid prileti, in tretji pade fantek Rudolf. G. Šilar ima veliko rano na desni strani čela, da se možgani vidijo; zdravnik se bojita za njo. G. Kuralt je ranjen na roki in nogi, toda ne smrtno. Največi revček je mali Rudolf, in ni upanja, da bi pri življenji ostal, ubita mu je čepinja vrh glave in še sicer je jako poškodovan. Konja s kočijo, ki se je bila prav narobe zaobrnila, dirjata proti mestu. Malnarič pade, nekoliko časa ga konja vlečeta seboj. On je tako poškodovan, da so ga prec prevideli in je malo upanja, da se pri življenji ohrani. Hlapec slednjič skoči iz voza in konja divjata dalje, dokler so ju v mestu vstavili. Najmanje ranjen je hlapec. Bog nas varuj takih nesreč! —

— Požari na Ruskem. Samo meseca rožnika je bilo 3501 požarov, in je bilo škode več ko 12 milijonov rubeljniov. O 508 požarih se vé, da so bili nalašč zaneteni.

Priporočila vredne knjige.

Zwenger, Nar lepši čednost in nar gerši pregreha mehko vezana 85 kr.

„Pot v večnost“ mehko vezana 36 kr.

Schmitt, Anleitung zur Ertheilung der Erstcommunicanten-Unterrichts (br. 1.44).

Dr. Lutze, Lehrbuch der Homöopathie, neueste Auflage (geb. 3.60).

Bolanden, die Reichsfeinde, 2 Bände (br. 4.80). Eine halbe Stunde vor dem heiligsten Sacramente (6).

Päpstliche Ablass, den Lebenden u. Verstorbenen zuwendbar (20).

Sv. Križev pot za katoliške kristjane (3).

Podpisana bukvarna (nekdaj O. Klerrove vdove) ima tudi v zalogi vse od družbe sv. Mohora in Matice slovenske izdane knjige in se priporoča za naročila zabavnih časnikov in drugih v snopcih izhajajočih knjig, ter zamore postreči tudi s podobami razne velikosti po najnižji ceni.

Katoliška bukvarna

pred škofijo št. 6.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.